Р Е Ц Е Н З И Я

От доц. д-р Радослав Илиев Милчев
Лесотехнически университет
Катедра „Компютърни системи и информатика”

Относно: дисертационен труд на тема “Интерактивността в е-обучението по английски език за специални цели” за придобиване на образователната и научна степен “ДОКТОР” в област – 1. Педагогически науки професионално направление – 1.3. Педагогика на обучението по чужд език специалност – 05.07.03 Методика на обучението по английски език

В съответствие с обявената Заповед № РД 38-667/23.12.2014 на Ректора на Софийски университет “Св. Климент Охридски”, проф. дин Иван Илчев, в качеството ми на член на Научното жури (утвърдено със същата заповед), ми бяха предоставени за разглеждане материалите на задочен докторант в професионално направление “Педагогика на обучението по чужд език” Иванка Натова Натова - старши преподавател по английски език в Лесотехнически университет, София. В тази връзка, след проведеното първо заседание на избраното Научно жури, бях определен да изготвя рецензия по представените от докторанта документи - дисертационен труд, автореферат, публикации и автобиография. Дисертационният труд е изготвен под ръковоството на проф. д-р Тодор Крумов Шопов, Софийски университет “Св. Климент Охридски”. Настоящата рецензия е изготвена съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, след преглед на предоставените ми документи на докторанта – дисертационен труд, автореферат, публикации и автобиография.

1. Кратки биографични данни.

Иванка Натова Натова е родена в град Враца през 1970 година. През 1993г. завършва висшето си образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски” – София със специалност „Английска филология” (квалификация „Специалист по английска филология и учител по английски език и литература”). В периода 1994-1996 г-жа Натова работи като преподавател по английски език в 7 СОУ „Св. Седмочисленици”, а в периода 1996 - 2005 заема подобна длъжност в Първа Анлийска езикова гимназия. Постъпва на работа в Лесотехническия университет на длъжност преподавател в катедра „Чужди езици и педагогика” през 2005 година, където работи и до момента, като заема последователно длъжностите преподавател (2005) и старши преподавател (2007). Преподава дисциплината „Английски език” на студентите от специалностите „Агрономство”, „Ветеринарна медицина” и „Ландшафтна архитектура”. Зачислена е на редовна докторантура със Заповед № РД 20-

304/05.02.2010 г. (трансформирана в задочна докторантура със Заповед №РД20-597/29.03.2010г.). Иванка Натова е отчислена предсрочно с право на защита на 15.12.2014г.

2. Общо описание на представените материали.

Иванка Натова е представила материали по докторантурата, включващи дисертационен труд, автореферат, копие на публикации и автобиография.

Дисертационният труд е структуриран в четири глави с увод и заключение, приноси и библиография. Изложението обхваща 237 страници и е онагледено чрез 43 таблици и 44 фигури. Анализирани са 151 литературни източника, 127 от които са на чужд език (английски език). Разработени и приложени са 13 приложения, които са представени в отделна книга с обем 177 страници. Публикациите, на които се позовава авторката, са актуални и добре балансирани, като цитират изследвания на водещи съвременни специалисти по образователни технологии и компютърно подпомаганото езиково обучение, базирани в Европа, САЩ, Япония, Австралия и Малайзия.

Публикационната дейност на докторантката обхваща 5 публикаци имащи отношение към представения дисертационен труд и цитирани в автореферата. Публикациите включват три статии в списания и два доклада в сборници от международни научни конференции, едната от които е проведена в чужбина. Четири от публикациите са коментирани в дисертационния труд, като данните в тях са допълнително осъвременени. Анализът на публикациите показва, че те са направени в периода 2011 - 2014 година, като личният принос и изложените идеи са 100% резултат от работата на докторанта (публикациите са самостоятелни).

Представеният автореферат е разработен на 44 страници, като текстовото съдържание и поместените фигури и таблици отразяват точно съдържанието на труда, в т.ч. заложените цели, задачи, проведените изследвания и получените ключови резултати.

Представената автобиография е изготвена съгласно изискванията.

3. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационното изследване на Иванка Натова е актуално и дава отговори на значими за съвременното обучение въпроси, свързани с потенциала на използваните програмно-технически средства, начините за създаване на електронни курсове и методите за стимулиране на диалог между обучаваните. Основна цел на изследването е изграждане на електронен курс по специализиран английски и установяване на влиянието му върху интерактивността на учебните взаимодействия и общото представяне на обучаваните. Разработването на педагогически модел на курса и изследването на ефекта от него, представлява комплексна дейност с интердисциплинарен характер, която демонстрира познания в различни области, като методика на обучението по английски език, образователни технологии и диалогично общуване. Интердисциплинарността е отчетена като съществено предимство при оценяването на изследователския труд. Цялостното изследване е планирано в хронологичен и концептуален порядък, като възприетият изследователски подход е изследване в действие, а избраният метод – квази-експеримент.

Моделирано е емпирично изследване и е осъществен преглед на актуалната литература в много тясна интердисциплинарна област на припокриване на електронно обучение с обучението по чужд език за специализирани цели и диалогично обучение, подпомагано от информационни и комуникационни технологии. Откроени са резултатите на различни изследвания, както и проведените собствени изследвания, пряко свързани с целите на дисертационния труд.

От технологична гледна точка, опитът на докторанта с различни безплатно разпространявани и комерсиални платформи за електронно и дистанционно обучение, като Moodle, eLSe и Blackboard, по отношение на изискванията към разработването и използването на учебни ресурси и дейности, администрирането на електронни курсове, както и познаването на техните конкретни предимства и недостатъци, са позволили, да насочи своите усилия и изследвания към възможностите за прилагане на безплатната, но характеризирища се с добър потенциал и поддръжка платформа за електронно обучение - BrainHoney, която с предлаганата разнообразна функционалност, се оказва изключително интересна за създаването и поддръжката на електронни ресурси свързани с чуждоезиковото обучение. Това предполага широки възможности за прилагане на натрупания опит и ноухау от проведените изследвания в различни по обем, статут и финансиране образователни институции.

Резултатите от емпиричното изследване – аудиозаписи от шест диалози за всяка двойка обучавани – са транскрибирани и кодирани за показателите на интерактивната компетентност – средна продължителност на изказванията, средна разлика между продължителността на изказванията, средна разлика между броя на определени речеви актове, честота на задаваните въпроси и изказвания за развиване тема на парньора, за инициране на нова тема или развиване на собствена. Извършено е кодиране и на различни видове грешки, като представянето е изразено чрез един индикатор – общия брой грешки на участник. Разликите между резултатите на експерименталната група, работеща с интерактивни ръководства, и контролната група, използваща аналогични печатни сценарии, са проверени за статистическа значимост чрез статистическия метод t–тест на Стюдънт. Въз основа на тях са направени изводи за влиянието на приложената технология (интерактивно ръководство). Разликите между резултатите на една и съща група, получени при изпълнение на различни видове диалогични задачи, са тествани за значимост по аналогичен начин и са направени изводи за влиянието на типа на задачата. Направените проверки са подробно описани и систематизирани в таблици и са изложени съответните обобщения. Направена е съпоставка на получените резултати с тези от изследванията, очертани при прегледа на литературните източници. Потвърдени са резултати, посочващи, че подпомагането на диалога от компютърни технологии, води до нарастване на участието и равнопоставеността на събеседниците. Разликите между получените и съществуващите резултати, са обяснени с различията в нивото на езиково владеене на изследваните лица, вида на използваната технология и специфичните цели на изследванията.

Разработената програма и учебните материали са апробирани в занятията, провеждани със студентите от специалност „Агрономство”, ОКС „Бакалавър” от Лесотехническия университет

през учебната 2013/2014 година. Проверени са хипотези относно влиянието на ръководствата и вида на задачата върху диалогичността/педагогическата интерактивност и представянето, като получените резултати показват, че видът на задачата оказва по-силно влияние върху диалогичността от образователната технология, а броят на грешките нараства с увеличаване на участието, независимо от използваната технология.

4. Приноси (научни, научно- приложни, приложни)

Въз основа на проведените научни изследвания и анализи при разработването на дисертационния труд, както и проведената практическа и експериментална работа, считам, че посочените от докторантката приносни моменти, могат да бъдат отнесени основно в областта на приложните приноси. В този контекст, дисертационният труд „Интерактивността в е-обучението по английски език за специални цели", обогатява теорията и практиката на преподаването на английски език за специализирани цели, със следните моменти:

- Предложени са оригинални дефиниции на интерактивност и интерактивен метод на преподаване.
- Разработен е модел на педагогическа интерактивност, показващ връзката между определени видове задачи, интерактивни техники и сценарии за подкрепа на диалога и показателите на инерактивната компетентност, към които те са насочени.
- Предложени са допълнения към съществуващия до момента модел на интерактивната компетентност и модел за анализ на учебните методи.
- Съставен е професионален езиков профил за сектор агрономство според критериите, зададени в Общата европейска референтна рамка за езиците.
- Предложена е дейностно-ориентирана учебна програма за курса, съобразена с професионалния езиков профил.
- Създадени са интерактивни ръководства с използването на технологията SCORM 1.2 с авторски софтуер CourseLab 2.4.
- Изграден е курс по английски език за агрономи в среда на многофункционална система за електронно обучение BrainHoney.
- Транскрибирани, кодирани и анализирани са аудиозаписите на диалозите в проведеното обучение чрез достъпната онлайн програма CLAN.
- Проверени са хипотези относно влиянието на ръководствата и вида на задачата върху диалогичността/педагогическата интерактивност и представянето.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Личният принос на Иванка Натова в областта на дисертационния труд и предоставените публикации е ясно изразен (5 самостоятелни публикации). Това показва, че постигнатите резултати в значителна степен са плод на работата и изследванията проведени от докторанта. Публикациите са апробирани на национално и международно ниво, на форуми, отговарящи на общата насоченост на изследването, заложено в дисертационния труд.

6. Критични бележки

По отношение на представените материали могат да се направят следните забележки и препоръки:

- Изнесените приноси в дисертационния труд е можело да бъдат обединени по основни направления, като бъдат степенувани в зависимост от тяхното значение.
- Използването на SCORM технология за създаване на специфично учебно съдържание (в случая за обучение по „Английски език" за специалност „Агрономство"), може да бъде посочено като приносен момент в контекста на възможностите за преизползваемост на SCORM ресурсите, както в среди на различни платформи за дистанционно и електронно обучение, така и под формата на самостоятелни учебни ресурси с онлайн или офлайн базиране.

7. Лични впечатления

В качеството ми на преподавател от катедра "Компютърни системи и информатика" в Лесотехническия университет и ръководител на Университетския компютърен център към същия Университет, имам преки наблюдения върху преподавателската и научно-приложна дейност на г-жа Иванка Натова, отличаваща се с практичност, организираност, последователност, и свързана с разработване на обучителни обекти и дейности в рамките на администрираните от катедрата системи за електронно обучение Moodle, eLSe и Blackboard. Съвместно с г-жа Натова и други представители на катедра "Чужди езици и педагогика" сме участвали успешно в научноизследователски и приложни проекти, както и при организирането и провеждането на различни международни научни форуми под егидата на Лесотехническия университет и факултет „Стопанско управление".

8. Заключение

С оглед на положителната ми оценка за представения дисертационен труд и публикациите към него, и в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, препоръчвам на членовете на научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор" на старши преподавател Иванка Натова Натова в научното направление "Педагогика на обучението по чужд език".

22.02.2015г.

Рецензент:

доц. д-р Радослав Милчев
Катедра „Компютърни системи и информатика"
Факултет „Стопанско управление"
Лесотехнически университет

доц. д-р Радослав Милчев, 2015